

Projekt

z dnia 7 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU PROSZOWICKIEGO**

z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia powiatowych programów dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2023 – 2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022r. poz. 1526 z późn.zm.), art. 6 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 oraz z 2023r. poz. 289 i 535) Rada Powiatu Proszowickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Realizując zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej przyjmuje się:

- 1) Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej – stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.
- 2) Program profilaktyczny promujący i wdrażający prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą domową – stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.
- 3) Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową – stanowiący załącznik nr 3 do niniejszej Uchwały.
- 4) Program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową – stanowiący załącznik nr 4 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXVII/200/2020 Rady Powiatu Proszowickiego z dnia 30 grudnia 2020r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2026.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Proszowickiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
W POWIECIE PROSZOWICKIM
NA LATA 2023 – 2026**

PROSZOWICE 2023

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
1.1 Uzasadnienie.....	3
1.2 Zasady działania programu.....	3
1.3 Powiązanie programu z innymi dokumentami krajowymi i regionalnymi	4
2. Pojęcie przemocy domowej.....	5
2.1 Mity a prawda o przemocy	5
2.2 Definicja przemocy	6
2.3 Rodzaje przemocy	8
2.4 Typy i fazy przemocy	9
3. Diagnoza skali zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Proszowickiego ...	10
3.1 Charakterystyka Powiatu Proszowickiego	10
3.2 Działania Ośrodków Pomocy Społecznej – Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej	11
3.3 Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach	14
3.4 Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy dla Krakowa – Nowej Huty	18
3.5 Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach..	21
4. Analiza SWOT prowadzonych działań przeciwdziałania przemocy domowej	27
5. Cele, zadania, realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.....	28
6. Zakładane rezultaty programu.....	31
7. Monitoring i ewaluacja programu.....	31
8. Źródło finansowania programu.....	31
9. Wykaz tabel	32

1. Wprowadzenie

1.1 Uzasadnienie

Przyjęcie „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Proszowickim na lata 2023-2026”, zwanego dalej „powiatowym programem”, jest wykonaniem delegacji zawartej w art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021r., poz. 1249 z późn.zm).

1.2 Zasady działania programu

Założenia powiatowego programu, w odniesieniu do form i metod udzielania pomocy osobom doznającym przemocy lub stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, opierają się na następujących zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r., nr 96 poz. 873 z późn.zm.) oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r., poz. 901), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom;
- 2) jawności działań organów** władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby, szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Powiatowy program realizowany będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej funkcjonujący w strukturach PCPR, przy współpracy z:

- 1) Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego,
- 2) Komendą Powiatową Policji w Proszowicach,
- 3) Sądem Rejonowym w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty,
- 4) Prokuraturą Rejonową Kraków Nowa Huta w Krakowie,
- 5) Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Proszowicach,
- 6) Szkołami z terenu powiatu proszowickiego,
- 7) Placówkami Ochrony Zdrowia z terenu powiatu proszowickiego,

- 8) Organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu proszowickiego,
- 9) Parafiami z terenu powiatu proszowickiego,

Powiatowy program skierowany jest do wszystkich mieszkańców powiatu proszowickiego, a w szczególności do:

- 1) osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) osób stosujących przemoc domową,
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

1.3 Powiązanie programu z innymi dokumentami krajowymi i regionalnymi

Powiatowy program jest zgodny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Proszowickiego. Ponadto, problematyka przemocy domowej jest również ujmowana w następujących aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.),
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151),
- 3) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870),
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.),
- 5) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.),
- 6) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 171 ze zm.),
- 7) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
- 8) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2230 ze zm.),
- 9) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.),
- 10) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.),
- 11) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.).

2. Pojęcie przemocy domowej

2.1 Mity a prawda o przemocy

Mity usprawiedliwiają stosowanie przemocy. Służą do ukrycia i zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia.

Tymczasem wiedza naukowa, badania i doświadczenie specjalistów obalają stereotypy i dowodzą, iż:

- 1) przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych osób; bycie małżeństwem czy mieszkaniem razem pod jednym dachem w wolnym związku nie daje nikomu prawa do stosowania przemocy, nie zwalnia z odpowiedzialności prawnej; każdy ma prawo a nawet obowiązek reagować na przestępstwo;
- 2) przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego; zdarza się, że lepiej wykształcone osoby są sprawcami przemocy stosującymi często bardziej wyszukane formy przemocy;
- 3) nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy, gdyż ma ona „wiele twarzy”; przemoc to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, groźenie czy zastraszanie;
- 4) nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie czy maltretowanie, niezależnie od tego, co zrobił lub powiedział; przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo a nie sprawa rodzinna; służby porządkowe są powołane do ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ściganiu sprawców, niezależnie od tego czy osoba dotknięta przemocą należy czy też nie do rodziny sprawcy;
- 5) osoby doznające przemocy domowej nie chcą być źle traktowane przez swoich bliskich, starają się bronić siebie i innych zagrożonych przemocą członków rodziny; osoby doświadczające przemocy chcą przerwać przemoc, ale pozostając w osamotnieniu często nie potrafią tego zrobić, a będąc w opresji działają często nieracjonalnie, co prowadzi do nasilenia przemocy;
- 6) przemoc domowa niemal nigdy nie jest wyjątkowym, pojedynczym wydarzeniem, ma tendencję do powtarzania się, nie zatrzymana eskaluje i przybiera na sile;

7) nikt nie lubi być poniżanym i bitym; osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia; tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc;

8) nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za działania dokonywane pod jego wpływem;

9) każda osoba niezależnie od tego, czy żyje w związku formalnym, nieformalnym czy jest wolna, jest uprawniona do samodzielnego decydowania o swoim życiu intymnym i zachowanych seksualnych; małżeństwo nie zmienia definicji gwałtu;

10) przemoc jest dążeniem do przejęcia pełnej władzy i kontroli nad innymi osobami; nie ma żadnych danych wskazujących na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy przemocą a chorobą psychiczną; przemoc jest poważnym problemem, który niszczy nie tylko osobę, która jej doświadcza, ale również innych członków rodziny narażonych na uczestniczenie w aktach przemocy, dlatego nie można ukrywać przemocy i pozostawać biernym; ujawnienie problemu i zwrócenie się po specjalistyczną pomoc nie ma nic wspólnego z ujawnianiem tajemnic rodzinnych;

11) przemoc domowa nie jest nikomu przeznaczona; doznawanie przemocy przez lata nie oznacza, że tak musi być i że trzeba się z tym pogodzić.

2.2 Definicja przemocy

Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że:

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- ***narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,***
- ***naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,***
- ***powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,***
- ***ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,***

- ***istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;***

Osoba doznająca przemocy domowej – należy przez to rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Osoba stosująca przemoc domową – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej;

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Z definicji tej wynika, że przemoc domowa to ogólne określenie zachowań osób chcących uzyskać przewagę nad inną osobą, z którą mają albo miały bliskie stosunki lub stosunki rodzinne i chcący tę osobę kontrolować. Jest więc to seria zdarzeń, w których dochodzi do złego traktowania fizycznego i psychicznego osoby. Przemoc domowa nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się, że jest to działanie:

1) intencjonalne i zamierzone lub zaniechanie działania mające na celu całkowitą kontrolę nad osobą bliską;

- 2) naruszające prawa i dobra osobiste doznających przemocy (sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności i szacunku);
- 3) wykorzystujące wyraźną asymetrię sił (osoba doznająca przemocy jest słabsza a stosująca przemoc silniejsza);
- 4) powodujące ból i cierpienie (osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, co powoduje u tej osoby zmniejszenie zdolności do samoobrony).

2.3 Rodzaje przemocy

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

1) Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

2) Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.; Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

3) Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

4) Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez

pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

5) Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb psychicznych i/lub biologicznych. Może dotyczyć dzieci, ale ma miejsce także odnośnie osób starszych, niepełnosprawnych czy chorych, których stan zdrowia wymaga opieki. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.;

6) Cyberprzemoc - przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

2.4 Typy i fazy przemocy

Szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić:

- 1) typ przemocy, w której osobami stosującymi przemoc są dorośli (przemoc wobec partnerki/a, przemoc wobec dziecka);
- 2) typ przemocy, w której osobami stosującymi przemoc są dzieci (przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa),
- 3) typ, w którym osobami stosującymi przemoc mogą być dorośli i dzieci (przemoc wobec osób w podeszłym wieku).

Powyższe typy sugerują, iż wzorce agresywnego zachowania mogą być również przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Przemoc domowa nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się.

W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy następujące po sobie fazy:

- 1) faza narastającego napięcia; początkiem w tej fazie jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe; przyczyny takiego stanu rzeczy mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia; okoliczności takie przyczyniają się do sytuacji, w której zaczyna pojawiać się agresja;
- 2) faza ostrej przemocy, gdzie następuje wybuch agresji a osoba stosująca przemoc przemienia się w „kata”, który może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych; w fazie tej najczęściej występuje interwencja, osoba doznająca przemocy w afekcie decydują się np. wezwać pomoc;
- 3) faza miodowego miesiąca czyli czas skruchy i okazywania miłości; osoba stosująca przemoc zaczyna dostrzegać to co się wydarzyło; próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła; w ten sposób osoba stosująca przemoc pozwala osobie doznającej przemocy uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Osoba pokrzywdzona wierzy wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragnie; a oprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli i z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

3. Diagnoza skali zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Proszowickiego.

3.1 Charakterystyka Powiatu Proszowickiego

Powiat proszowicki jest częścią województwa małopolskiego. Został utworzony w 1999r. w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Proszowice. Powierzchnia powiatu proszowickiego wynosi 414,6 km² co stanowi 2,7 % powierzchni województwa, 0,13% powierzchni kraju. Powiat leży w odległości ok. 30 km od Krakowa i graniczy z powiatami miechowskim, bocheńskim, brzeskim, tarnowskim, krakowskim ziemskim i kazimierskim (woj. świętokrzyskie).

Powiat tworzy 6 gmin:

- 3 miejsko - wiejskie: Proszowice, Nowe Brzesko i Koszyce,
- 3 wiejskie: Koniusza, Pałecznicza i Radziemice.

W skład powiatu wchodzi 135 miejscowości.

Diagnozę problemu opracowano na podstawie danych będących w posiadaniu PCPR, otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach, Ośrodków Pomocy Społecznej położonych na obszarze terenu powiatu proszowickiego, Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie, I i II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty.

3.2 Działania Ośrodków Pomocy Społecznej – Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w każdej gminie powinien powstać i funkcjonować *Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej*, powołany przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Zespół interdyscyplinarny powinien być elementem tworzonego przez gminę systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;

- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 9) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

Praca w zespołach interdyscyplinarnych stwarza możliwość tworzenia koalicji organizacji i służb o charakterze strategicznym, współdziałania przy prowadzeniu oddziaływań interwencyjnych i pomocowych, uwzględniającego różne perspektywy widzenia przedmiotowych spraw (medycznego, prawnego, psychologicznego, społecznego, etycznego). W ramach diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Proszowickiego uzyskano informacje dotyczące działań podejmowanych przez 6 Zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej funkcjonujących przy Ośrodkach Pomocy Społecznej – tj. MGOPS w Proszowicach, GOPS w Koniuszy, GOPS w Radziemicach, GOPS w Pałecznicy, MiGOPS w Koszycach i MGOPS w Nowym Brzesku. Poniższa tabela przedstawia dane Ośrodków Pomocy Społecznej z zakresu prowadzonych procedur Niebieskie Karty.

Tabela 1. Działania podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu proszowickiego w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu proszowickiego w zakresie procedury „Niebieskie Karty”	Liczba		
		2019	2020	2021
1.	Prowadzone procedury „Niebieskie Karty”	64	52	44
2.	wszczęte procedury „Niebieskie Karty”	31	25	29
	w tym:			
	wszczęte przez Policję	25	15	20
	wszczęte przez placówkę oświaty	0	1	0
	wszczęte przez placówkę ochrony zdrowia	0	0	0
	wszczęte przez OPS	6	8	9
	Wszczęte przez PCPR	0	1	0

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Proszowickim na lata 2023 – 2026

3.	Liczba rodzin uwikłanych w przemoc, w których dodatkowo występował problem:				
	uzależnienia	32	28	26	
	bezrobocia	7	6	5	
	niewydolności opiekuńczo - wychowawczej	8	5	5	
	choroby psychicznej	2	1	3	
4.	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy:				
	Przemoc fizyczna	52	46	34	
	Przemoc psychiczna	59	52	35	
	Przemoc ekonomiczna	12	5	2	
	Przemoc seksualna	2	1	0	
5.	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”		31	28	34
	W tym, na skutek:	Ustania przemocy i zrealizowania planu pomocy	25	28	34
		Brak zasadności podejmowanych działań	6	0	0
6.	Liczba przekazanych zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie		1	3	8

W odniesieniu do działań określonych hasłem „Niebieska Karta” należy zwrócić uwagę na okoliczność, iż dokumentacja związana ze sporządzaniem takiej karty dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z wymienionych instytucji ma określone kompetencje i możliwości, a co za tym idzie zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy jakiej może udzielić. Liczba prowadzonych przez Ośrodki Pomocy Społecznej procedur „Niebieskie Karty” na terenie powiatu proszowickiego, w latach 2019 – 2021 wyniosła 160 procedur, w tych latach zostało wszczętych 85 procedur, ponadto 60 zostało sporządzonych przez Policję. Obserwuje się malejącą liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” oraz zwiększenie liczby zakańczanych procedur.

Wśród rodzin uwikłanych w przemoc w większości dodatkowo występował problem uzależnienia od alkoholu, który jednak nigdy nie usprawiedliwia stosowania wobec bliskich przemocy.

W latach 2019 – 2021 najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy była przemoc fizyczna niemalże na równi z przemocą psychiczną, jakże trudną do udowodnienia, ponieważ nie zostawia widocznych śladów. Poniższy wykres przedstawia także liczbę przypadków stosowania przemocy ekonomicznej oraz seksualnej, jednak na bardzo niskim poziomie.

3.3 Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach

Tabela 2. Działania podjęte przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach w zakresie interwencji domowych oraz procedury „Niebieskie Karty”

Lp .	Działania podejmowane przez Policję w powiecie proszowickim w zakresie interwencji domowych oraz procedury „Niebieskie Karty”		Liczba		
			2019	2020	2021
1.	Liczba podejmowanych interwencji domowych		624	621	633
	w tym:	Liczba podejmowanych interwencji domowych z powodu przemocy domowej	20	13	22
2.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty A”		20	13	22
	w tym:	Liczba formularzy wszczynających procedurę	19	13	22
		Liczba formularzy dotyczących <u>kolejnych przypadków</u> przemocy domowej w trakcie trwania procedury	1	0	0
3.	Liczba formularzy „Niebieskie Karty A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą		20	-	-
	w tym:	miasto	5	-	-
		wieś	15	-	-
4.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą		25	13	25
	w tym:	kobiet	19	11	22
		w tym:	od 66 roku życia	5	0
	w tym:	mężczyzn	1	2	2
		od 66 roku życia	0	0	0
	w tym:	małoletnich	0	0	1
		dziewcząt	0	0	1
	w tym:		chłopców	0	0
5.		Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową		20	13
	w tym:	kobiet	1	0	2
		mężczyzn	19	13	20
		nieletnich	0	0	0
6.	Liczba <u>zatrzymanych</u> osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową		4	3	6
	w tym:	kobiet	0	0	0
		mężczyzn	4	3	6
		nieletnich	0	0	0

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Proszowickim na lata 2023 – 2026

7.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową <u>będących pod wpływem alkoholu</u> podczas interwencji domowej		17	-	-	
	w tym:	kobiet	0	-	-	
		mężczyzn	17	-	-	
		nieletnich	0	-	-	
	w tym:	doprowadzonych do izb wytrzeźwień		0	-	-
		w tym:	kobiet	0	-	-
			mężczyzn	0	-	-
			nieletnich	0	-	-
	w tym:	doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych		7	-	-
		w tym:	kobiet	0	-	-
			mężczyzn	7	-	-
			nieletnich	0	-	-
8.	Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia mieszkania		-	-	2	
9.	Liczba wydanych zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia		-	-	2	

Na podstawie zestawienia statystycznego Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach dotyczącego interwencji domowych na terenie powiatu proszowickiego w latach 2019-2021 wynika, że odnotowano ogółem 1 878 interwencji domowych, z czego 55 tych interwencji dotyczyło przemocy domowej, co stanowi 3% ogółu interwencji domowych. W każdym z tych przypadków funkcjonariusze wszczęli procedurę Niebieskie Karty. Liczba osób pokrzywdzonych przemocą na przełomie lat 2019 – 2021 rośnie. Wśród pokrzywdzonych 20% stanowią osoby starsze, natomiast przemoc wobec małoletnich występowała na poziomie 4%. W tych latach wzrosła liczba sprawców zatrzymanych podczas interwencji domowych i odizolowanych od pozostałych osób wspólnie zamieszkujących, doznających przemocy. W roku 2021 dwukrotnie użyto przez funkcjonariuszy Policji nowego narzędzia nakazu i zakazu wobec osób stosujących przemoc domową, celem natychmiastowego odizolowania ich od osób doznających przemocy.

Tabela 3. Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach dotyczących przemocy domowej

Rodzaj postępowania	Wszczęte			Umorzone			Zakończone – sporządzeniem aktu oskarżenia		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Znęcanie się fizyczne lub psychiczne - art. 207 k.k.	19	18	-	8	9	-	8	6	-
Uderzenie lub naruszenie nietykalności cielesnej - art. 217 k.k.	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Groźenie popełnieniem przestępstwa, jeżeli groźba wzbudza uzasadnioną obawę, że będzie spełniona - art. 190 k.k.	11	9	-	9	4	-	2	3	-
Wzbudzenie poczucia zagrożenia lub naruszenie prywatności poprzez uporczywe nękanie - art. 190a § 1 k.k.	1	3	-	1	2	-	0	0	-
Stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu - art. 191 k.k.	2	1	-	2	1	-	0	0	-
Utrwalanie albo rozpowszechnianie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody - art. 191a k.k.	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Zgwałcenie - art. 197 k.k.	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia - art. 157 § 1 i 2 k.k.	10	7	-	5	4	-	2	1	-
Uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego - art. 209 k.k.	35	27	-	17	13	-	14	6	-
Kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej - art. 278 k.k. i art. 279 k.k.	0	0	-	0	0	-	0	0	-

Porzucenie wbrew obowiązкови troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną - art. 210 k.k.	0	0	-	0	0	-	0	0	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Powyższa tabela ukazuje liczbę wszczętych, umorzonych oraz zakończonych sporządzeniem aktu oskarżenia postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach, dotyczących wybranych artykułów Kodeksu Karnego, które dotyczą przemocy domowej. W przypadkach znęcania się fizycznego, czy też psychicznego, jak również grożenia popełnieniem przestępstwa, naruszenia nietykalności cielesnej, czy też uchylania się od obowiązku alimentacyjnego niestety zauważa się, iż większość spraw jest umarzanych, niewiele z nich kończy się oskarżeniem i sprawą w Sądzie. Liczba wszczętych spraw w okresie objętym diagnozą maleje.

Tabela 4. Przestępczość wśród nieletnich – dane Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach

Lp.	Przestępczość wśród nieletnich	Liczba		
		2019	2020	2021
1.	Demoralizacja i popełnienie czynu zabronionego.	17	-	37
2.	Czyny karalne popełniane przez nieletnich	-	-	2
3.	Popołnienie czynu pod wpływem alkoholu lub środków odurzających/ narkotyków	-	-	1
	W tym: alkohol	-	-	1
	środków odurzających/ narkotyków	-	-	0
4.	Wiek w momencie popełnienia czynu (z wiersza 1 i 2)			
	9 – 12 lat	1	-	10
	13 – 15 lat	7	-	18
	16 – 17 lat	12	-	9

Tabela powyżej przedstawia problem przestępczości wśród nieletnich. Z danych Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach wynika, iż w latach 2019 – 2021 występowały jedynie pojedyncze przypadki dotyczące czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, a dotyczyły spowodowania uszczerbku na zdrowiu, włamania czy uszkodzenia mienia. Należy podkreślić, iż liczba przypadków demoralizacji czy czynów zabronionych, których dopuszczają się nieletni znacząco wzrasta z roku na rok.

3.4 Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty

Tabela 5. Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty w związku z przemocą domową (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

		2019	2020	2021	
1.	Liczba prowadzonych postępowań z art. 207 kk		47	-	-
	w tym:	Liczba przesłuchiwanym małoletnich świadków przemocy domowej	2	-	-
2.	Liczba nieprawomocnych wyroków Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty wobec sprawców przemocy domowej		14	5	5
	w tym:	Skazujących sprawcę	10	5	5
		w tym:	kara grzywny	1	-
			kara ograniczenia wolności	4	-
	w tym:	bezwzględna	4	-	-
			z warunkowym zawieszeniem wykonania	4	-
	w tym:	oddanie sprawcy pod dozór kuratora	2	-	-
			zobowiązanie sprawcy do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym	0	2
		Uniewinniających	1	-	-
		Warunkowo umarzających postępowanie	3	-	-
	Tymczasowego aresztu	0	-	-	

Powyższa tabela przedstawia dane uzyskane z Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty dotyczące postępowań prowadzonych w związku z przemocą domową. W roku 2019 nieprawomocnych wyroków Sądu wobec osób stosujących przemoc domową było ok 30% w stosunku do prowadzonych postępowań. Z tych wyroków 70% zostało wydanych jako skazujących sprawców przemocy. W kolejnych latach maleją powyższe wartości procentowe, tym samym maleje liczba zakończonych postępowań dotyczących przemocy domowej wyrokami skazującymi sprawców. W przypadku skazanych osób stosujących przemoc domową na karę ograniczenia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania zauważa

się wzrost nakładanych na sprawców dodatkowo obowiązków do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

Tabela 6. Środki karne i obowiązki probacyjne zastosowane wobec osób stosujących przemoc domową (mieszkańcy powiatu proszowickiego) – dane Sądu Rejonowego w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty

Środki karne i obowiązki probacyjne zastosowane wobec sprawców przemocy domowej (wybrane)		2019	2020	2021
1.	Kara pozbawienia wolności	5	-	-
2.	Kara ograniczenia wolności	3	-	-
3.	Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu	1	-	-
4.	Obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających	3	-	-
5.	Obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu	0	-	-
6.	Obowiązek poddania się terapii uzależnień	6	-	-
7.	Obowiązek uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	2	5
8.	Obowiązek poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji	0	-	-
9.	Obowiązek powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym	0	-	-
10.	Obowiązek powstrzymywania się od zbliżania się do pokrzywdzonego	1	-	-
11.	Obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	2	2	0
12.	Nawiązka na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za krzywdę	0	-	-

W powyższej tabeli przedstawione są dane Sądu w zakresie zastosowanych wobec osób stosujących przemoc domową wybranych środków karnych i obowiązków probacyjnych. Zważywszy na liczbę prowadzonych w latach 2019 - 2021 postępowań z art. 207 kk, skala zastosowanych środków probacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową wydaje się być niska.

Tabela 7. Dane I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach rodzinnych Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty dotyczące rodzin będących pod nadzorem kuratorskim (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

Dane statystyczne I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach rodzinnych Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty			2019	2020	2021
1	Rodziny objęte nadzorem kuratorskim		52	-	-
	w tym:	z powodu przemocy domowej	20	-	-
		w tym: w rodzinie występuje problem alkoholowy	16	-	-
2	Nieletni objęci nadzorem kuratorskim		7	-	-
	w tym:	z powodu przemocy	0	-	-

Z danych statystycznych I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach rodzinnych niestety trudno określić skalę zjawiska w uwagi na brak przekazanych danych w kolejnych latach diagnozy.

Poniżej, w tabeli podobnie przedstawiają się dane II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach karnych, osób dorosłych z dozorem kuratorskim i objętych kontrolą w związku z nałożonymi obowiązkami z powodu przemocy domowej. Niestety trudno określić skalę zjawiska w uwagi na brak przekazanych danych w kolejnych latach diagnozy. W diagnozowanym okresie 8 osób dozorowanych miało wskazanie do udziału w programie korekcyjno – edukacyjny.

Tabela 8. Dane II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty dotyczące osób będących pod dozorem i kontrolą kuratora (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

Dane II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty			2019	2020	2021
Osoby dorosłe z dozorem kuratorskim i objęte kontrolą w związku z nałożonymi obowiązkami			32	-	-
w tym:	- z powodu przemocy domowej		6	-	-
	w tym:	- kobiety	0	-	-
		- mężczyźni	6	-	-
		- osoby ze wskazaniem do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową	1	2	5

3.5 Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach

Tabela 9. Udzielenie wsparcia w ramach specjalistycznego poradnictwa i interwencji kryzysowej w zakresie przemocy domowej

Rodzaj poradnictwa	Liczba osób dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia			
	2019	2020	2021	2022
Psychologiczne	21	51	41	39
Prawne	11	20	14	-
Pedagogiczne	7	4	1	1
Udzielenie miejsca schronienia w OIK	0	7, w tym 5 dzieci	5, w tym 3 dzieci	2, w tym 1 dziecko

Dostępność specjalistów i możliwość skorzystania z bezpłatnych porad w zakresie tematyki rodzinnej wzmocniła osoby i rodziny w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, czy też sytuacji konfliktowych, a tym samym wpłynęła na zwiększenie szansy na przezwycięzenie problemu.

Najczęściej porady dotyczyły:

- problematyki w zakresie prawa rodzinnego,
- spraw dotyczących rozwodów i separacji,
- komunikacji rodzinnej,
- radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,
- kłopotów emocjonalnych, lęków, depresji.

Od roku 2020 liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego wzrosła niemalże dwukrotnie.

Działania z zakresu interwencji kryzysowej w diagnozowanym okresie realizowane były przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który funkcjonuje w strukturach PCPR w Proszowicach. Funkcjonował całodobowy telefon 604 931 160, pod którym natychmiastowa pomoc świadczona była przez pracownika PCPR, który w razie potrzeby ustalił najbliższy możliwy termin na konsultację psychologiczną w ramach specjalistycznego poradnictwa. W nagłych przypadkach (interwencyjnie) psycholog zatrudniony w PCPR był w gotowości udzielenia wsparcia w ramach kontaktu telefonicznego z osobą potrzebującą.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach realizowało program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową. W latach 2019 - 2022 poddano oddziaływaniom korekcyjno – edukacyjnym 14 osób, spośród których 2 osoby uzyskały pozytywną ocenę i ukończyły program. W roku 2020 oraz 2021 Program korekcyjno – edukacyjny nie był realizowany ze względu na brak wymaganej liczby

uczestników niezbędnych do zrealizowania edycji programu. Głównym powodem zaistniałej sytuacji była fakt, że potencjalni uczestnicy zobowiązani przez Ośrodki Pomocy Społecznej do udziału w programie nie nawiązywali współpracy, nie zgłaszali się na spotkania, nie wyrażali zgody na podpisanie kontraktu w sprawie uczestnictwa w programie. Należy podkreślić, iż w latach 2019 – 2022 wśród osób, które przystąpiły do programu, tylko 1 miała nałożony przez Sąd obowiązek uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

Tabela 10. Uczestnictwo w programie korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Uczestnicy programu Osoby stosujące przemoc domową	Liczba uczestników			
	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, które przystąpiły do programu	8	Program nie był realizowany ze względu na brak wymaganej liczby uczestników niezbędnych do zrealizowania edycji programu		6
Liczba osób, które ukończyły program	1			2

Ponadto uczestnikami programu mogą być osoby skierowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej lub zobowiązane przez inne instytucje, osoby wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie, a które to osoby były skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej oraz osoby, które w wyniku innych okoliczności zostały zakwalifikowane do programu lub same zgłosiły się do uczestnictwa w programie. Monitoring efektów programu wobec osób, które go ukończyły trwa do 3 lat. Informacje o zachowanych sprawcy i funkcjonowaniu w środowisku lokalnym są zbierane i uzupełniane w oparciu o dane otrzymywane m.in. od dzielnicowych, pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej oraz na podstawie kart ewaluacyjnych uczestników programu.

Ponadto w latach objętych diagnozą tj. 2019 – 2022 PCPR w Proszowicach współorganizowało z partnerami tj. Komendą Powiatową Policji oraz MGOPS w Proszowicach kampanie społeczne w miesiącu lutym pod hasłem „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem”, podczas której organizowane były bezpłatne dyżury specjalistów – przedstawicieli podmiotów lokalnie współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, do wsparcia inicjatywy zapraszano także przedstawicieli Sądu Rejonowego w Krakowie. Mieszkańcy powiatu mogli w jednym czasie skorzystać ze wsparcia kilku specjalistów, dzięki czemu pomoc była interdyscyplinarna, a

osoba miała możliwość poznać system wsparcia osób doznających przemocy. Współorganizowano także z Komendą Powiatową Policji w Proszowicach oraz Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego lipcowe oraz grudniowe kampanie społeczne przeciw przemocy. Organizowane na ulicach Miasta Proszowice akcje kampanijne przeciw przemocy miały na celu podnoszenie świadomości mieszkańców naszego powiatu, jak również uwrażliwienie naszej społeczności lokalnej na temat przemocy „w zaciszu domowym”. Reagowanie na wszelkie przejawy zachowań przemocowych wobec bliskich jest niezmiernie ważne, w szczególności jeżeli chodzi o krzywdzenie dziecka. Podczas kampanii przeprowadzano rozmowy z mieszkańcami Powiatu Proszowickiego, rozdawano ulotki zawierające informacje o zjawisku przemocy oraz o instytucjach działających na terenie powiatu proszowickiego, do których można zwrócić się o pomoc i otrzymać bezpłatne wsparcie.

W roku 2021 z inicjatywy PCPR zawiązana została koalicja na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Porozumienie obejmuje działania we wszystkich Gminach Powiatu Proszowickiego, a jej sygnatariusze zobowiązali się do realizacji zapisów znajdujących się w przyjętej deklaracji antyprzemocowej. W celu skuteczniejszych działań na rzecz pomocy dla osób pokrzywdzonych przemocą domową oraz dla sprawców przemocy domowej w Powiecie Proszowickim, powołano Koalicję na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Do Koalicji przystąpiły instytucje oraz stowarzyszenia i organizacje pozarządowe z terenu Powiatu Proszowickiego, które deklarują zaangażowanie w tworzenie systemu współpracy, której celem jest pomoc mieszkańcom uwikłanym w przemoc ze wszystkich Gmin wchodzących w skład Powiatu Proszowickiego. W ramach koalicji Stowarzyszenie Bartosz wspiera PCPR w organizacji kampanii społecznych oraz propagowaniu działań antyprzemocowych.

W roku 2019 zorganizowano Konferencję Powiatową na temat „Rodzina w kryzysie a potrzeby dziecka – wspieramy rodzinę interdyscyplinarnie”. W roku 2022 zorganizowano Powiatową Konferencję „Chrońmy nasze dzieci”. Konferencje współorganizowane były z Komendą Powiatową Policji w Proszowicach, skierowane do służb współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz przedstawicieli samorządu terytorialnego. Przedstawiane wykłady i prezentacje przyczyniły się do zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy domowej, uzależnień dzieci i młodzieży, i ich związku z przemocą domową, przemocy rówieśniczej a także ukazały dobre praktyki ukierunkowane na doskonalenie metod pracy z rodziną dotkniętą przemocą.

Od roku 2019 PCPR w Proszowicach organizuje grupę wsparcia dla osób doznających przemocy, grupę rozwojową dla kobiet, grupę wsparcia dla Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej, jak również grupę edukacyjną dla rodziców oraz grupę edukacyjno – rozwojową dla dzieci.

W roku 2019 PCPR realizowało Projekt „Niemoc rodzi przemoc” współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” – edycja 2019.

Wartość projektu: 17 267,20 zł, kwota dotacji: 13 507,20 zł, w tym wkład własny 3 760,00 zł.

Działania w ramach Projektu:

- 1) Działanie 1: Kampania społeczna – nagranie spotu „przeciw przemocy”, broszury edukacyjno – informacyjne,
- 2) Działanie 2: Organizacja spotkań edukacyjnych w szkołach dla młodzieży – 296 uczestników,
- 3) Działanie 3: Organizacja spotkań edukacyjnych w szkołach dla rodziców – 180 uczestników,
- 4) Działanie 4: Organizacja konferencji powiatowej w zakresie problematyki przemocy domowej pn. „Rodzina w kryzysie a potrzeby dziecka – wspieramy rodzinę interdyscyplinarnie” – 84 uczestników konferencji,
- 5) Działanie 5: Organizacja zajęć z samoobrony dla kobiet – 10 uczestniczek,
- 6) Działanie 6: Organizacja warsztatów z psychologiem dla dzieci i młodzieży – 5 uczestników,
- 7) Działanie 7: Organizacja szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego – 32 uczestników.

W roku 2022 PCPR realizowało Projekt „Niemoc rodzi przemoc II” współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” – edycja 2022.

Wartość projektu: 17 476,28 zł, kwota dotacji: 10 800,00 zł, w tym wkład własny 3 946,28 zł.

Działania w ramach Projektu:

- 1) Działanie 1: Organizacja warsztatów edukacyjnych dla młodzieży we wszystkich szkołach podstawowych i średnich z terenu powiatu proszowickiego - warsztaty przeprowadzone zostały w 6 szkołach podstawowych dla uczniów klas V – VIII oraz w 1 szkole średniej.

2) Działanie 2: Organizacja konkursu plastycznego dla młodzieży szkolnej V – VIII kl. SP – pn.: „Zamieniam NET na NATurę” - w konkursie wzięło udział 45 uczniów z 8 szkół podstawowych z terenu powiatu proszowickiego.

3) Działanie 3: Organizacja spotkań edukacyjnych dla rodziców - spotkania przeprowadzone zostały w 2 szkołach (1 szkoła średnia i 1 szkoła podstawowa), które zgłosiły chęć zorganizowania na terenie szkoły spotkań profilaktycznych dla rodziców,

4) Działanie 4: Organizacja warsztatów edukacyjnych dla pedagogów i nauczycieli - warsztaty przeprowadzono w 5 szkołach podstawowych, które zgłosiły chęć zorganizowania na terenie szkoły warsztatów edukacyjnych dla pedagogów i nauczycieli.

5) Działanie 5: Organizacja powiatowej konferencji w zakresie problematyki przemocy wobec dziecka. Konferencja powiatowa „Chrońmy nasze dzieci” zorganizowana przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Proszowicach, skierowana do służb współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

6) Działanie 6: Organizacja warsztatu dla instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej – członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych. Szkolenie o temacie pracy z rodziną dotkniętą przemocą w kontekście chorób psychicznych członków rodziny wraz z aspektami prawnymi oraz profilaktyką wypalenia zawodowego.

Otrzymane dofinansowanie Projektów współfinansowanych przez MRiPS w ramach Programu Oślonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” przyczyniło się do zwiększenia, a zarazem wzmocnienia podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Powiatu Proszowickiego. Pozwoliło to na wzbogacenie oferty prowadzonych działań profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży, przez co zwiększyła się dostępność i skuteczność naszych działań w tym zakresie. Mieliśmy szansę na poszerzenie edukacji, dzięki której skutecznie zwróciliśmy uwagę jak ważnym jest budowanie relacji opartych na konstruktywnym rozwiązywaniu sytuacji trudnych i konfliktowych, czasem destrukcyjnie wpływających na relacje partnerskie, relacje z dzieckiem a przede wszystkim na poczucie najważniejszej wartości jaką stanowi rodzina. Dzięki otrzymanym środkom w ramach dofinansowań zorganizowano konferencje oraz szkolenia, co pozwoliło na zwiększenie kompetencji i współpracy służb na rzecz pracy z rodziną dotkniętą problemem przemocy domowej. Dofinansowanie pozwoliło na nagranie spotu przeciw przemocy oraz wydanie ulotek, co ma ogromną wartość w profilaktyce przeciwdziałania przemocy, a przekaz w nich zawarty ma szansę trafić do każdego mieszkańca naszego powiatu.

Działania podejmowane w latach 2019 -2022 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz propagowania prawidłowych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych były udostępniane na stronie internetowej Powiatu Proszowickiego i PCPR Proszowice, portalu społecznościowym Facebook Powiatu Proszowickiego i PCPR Proszowice oraz w prasie lokalnej. Ponadto wydawane broszury oraz wszelkie informacje o możliwości otrzymania wsparcia były wysyłane pocztą tradycyjną oraz elektroniczną do lokalnych podmiotów współpracujących w zakresie pracy z rodziną m. in.: Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Szkoły, Policja, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, Sąd Karny, Prokuratura Rejonowa, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, GKRPA, ośrodki zdrowia, gminne ośrodki kultury, biblioteki publiczne, Zespół Placówek Caritas w Proszowicach, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Proszowickiego Bartosz.

4. ANALIZA SWOT prowadzonych działań przeciwdziałania przemocy domowej.

Sporządzona diagnoza występowania zjawiska przemocy domowej w powiecie proszowickim pozwoliła na sporządzenie analizy SWOT. Uszeregowano posiadane informacje na cztery istotne kategorie czynników strategicznych tj.: mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (zwany OIK) mieszkaniem hostelowym na terenie powiatu, 2. realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego, 3. gotowość współpracy międzyinstytucjonalnej, 4. poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, socjalne, zawodowe, rodzinne oraz psychoterapia indywidualna i rodzinna), 4. edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (warsztaty, konferencje, inne spotkania), 5. prowadzenie grup wsparcia (dla osób doznających przemocy domowej i dla kadry pomocy społecznej). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. trudność w odizolowaniu sprawców od ofiar, 2. nadmiernie zbiurokratyzowane procedury, 3. niska świadomość społeczna w obszarze problematyki przemocy domowej, 4. kierowanie się stereotypami w zakresie korzystania z pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, rodzinnej itp.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego, 2. zmiany przepisów prawa zaostrzających środki karne w stosunku do osób stosujących przemoc domową, 3. pozyskiwanie środków zewnętrznych (dotacji), 4. promowanie metod wychowawczych bez przemocy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. niska świadomość społeczna w obszarze problematyki przemocy domowej, 2. niechęć ujawniania przemocy przez osoby doznające przemocy domowej, 3. bierność świadków przemocy, 4. brak zasobów materialnych osób doznających przemocy domowej do samodzielnego funkcjonowania, 5. zaburzenia i choroby psychiczne zarówno u osób doświadczających przemocy, jak również sprawców przemocy, 6. wysoki odsetek osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych wśród osób stosujących przemoc domową, 7. niemożliwość zrealizowania programu korekcyjno – edukacyjnego ze względu na brak wymaganej liczby uczestników niezbędnych do zrealizowania danej edycji programu

5. Cele, zadania, realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu

Cel główny				
ZWIEKSZENIE SKUTECZNOŚCI PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZMIENIESZENIE TEGO ZJAWISKA NA TERENIE POWIATU PROSZOWICKIEGO				
Cele szczegółowe programu	Zadania programu	Realizatorzy/Partnerzy programu	Termin realizacji programu	Wskaźniki programu
Cel 1: Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	1. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej na obszarze powiatu proszowickiego.	- PCPR/OIK - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - Prokuratura, - Sąd Rejonowy, - Ośrodki Zdrowia, - GKRPA,	I kwartał każdego roku w latach 2023-2026	Wyliczenie wskaźnika osób dotkniętych przemocą domową w stosunku % występowania zjawiska przemocy domowej w porównaniu do roku poprzedniego. (Sporządzenie diagnozy każdego roku w latach 2023-2026)
	2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych/ konferencji/ wykładów/ seminariów/ happeningów/ spotkań otwartych, które: - obalają mity i stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno – kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakresie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawują opiekę lub pieczę, promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	- PCPR/OIK - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - szkoły, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - GKRPA, - Sąd Rejonowy, - Ośrodki Zdrowia - Zespół Placówek Caritas, - parafie	Zadania o charakterze ciągłym 2023 - 2026	Przeprowadzenie co najmniej 3 kampanii społecznych w latach 2023 - 2026

	3. Prowadzenie spotkań/ zajęć/ konkursów/ warsztatów grupowych i indywidualnych w obszarze przeciwdziałania przemocy i agresji, głównie dla dzieci i młodzieży, mające na celu promowanie właściwych postaw prorodzinnych i prospołecznych	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR/OIK - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - szkoły, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - GKRPA, - parafie, - Zespół Placówek Caritas 	Drugi, trzeci i czwarty kwartał roku kalendarzowego 2023 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przeprowadzonych spotkań. - Liczba uczestników spotkań.
Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową	1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin doświadczających przemocy, w szczególności poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego.	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR/OIK - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - Sąd Rejonowy, - Prokuratura, - szkoły, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - GKRPA, - parafie, - Zespół Placówek Caritas 	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb 2023 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających ze wsparcia - Liczba udzielonych porad.
	2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania wsparcia m.in.: pomocy: psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej		Zadania o charakterze ciągłym (opracowanie materiałów w I kwartale każdego roku) 2023 – 2026	- Liczba wydanych broszur, co najmniej 1 broszura informacyjna rocznie, w latach 2023-2026
	3. Prowadzenie zajęć/grup wsparcia/spotkań edukacyjno – terapeutycznych indywidualnych i grupowych o tematyce zjawiska przemocy domowej kierowanych do osób dotkniętych przemocą domową		Zadania o charakterze cyklicznym 2023 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba spotkań, co najmniej 1 cykl edukacyjny rocznie, w latach 2023-2026. - Liczba uczestników spotkań.
	4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową schronienia w mieszkaniu hostelowym OIK, bądź	Ośrodek Interwencji Kryzysowej funkcjonujący w strukturach PCPR.	Zadania o charakterze ciągłym,	- Liczba osób korzystających z miejsc całonocnych w mieszkaniu hostelowym.

	osobom będącym w innym kryzysie.		w zależności od potrzeb 2023 - 2026	
	5. Zapewnienie całodobowego telefonu interwencyjno-informacyjnego			- Liczba rozmów telefonicznych interwencyjnych.
	6. Prowadzenie wsparcia psychologicznego interwencyjnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, wsparcia psychologicznego terapeutycznego dla osób i rodzin doświadczających przemocy w rodzinie			- Liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjnych. - Liczba spotkań terapeutycznych.
Cel 3: podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	1. Organizowanie szkoleń/ spotkań/ zajęć/ warsztatów/ grup wsparcia dla pracowników instytucji realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	- PCPR/OIK - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - Sąd Rejonowy, - Prokuratura, - szkoły, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,	Zadania o charakterze cyklicznym, w miarę możliwości nie rzadziej niż raz na kwartał, w latach 2023-2026	- Liczba spotkań/ szkoleń, co najmniej 4 spotkania każdego roku, w latach 2023-2026.
	2. Ewidencjonowanie instytucji wspierających osoby dotknięte przemocą domową oraz udostępnianie ewidencji na stronie internetowej PCPR.	- GKRPA, - Ośrodki Zdrowia, - parafie, - Zespół Placówek Caritas	Pierwszy i trzeci kwartał każdego roku, w latach 2023-2026	- Liczba zaktualizowanych ewidencji, co najmniej 1 każdego roku w latach 2023-2026.

6. Zakładane rezultaty programu

- 1) Zdobyć wiedzę z tematyki przemocy domowej i możliwości rozwiązywania konfliktów.
- 2) Uzyskanie świadomości właściwych postaw prorodzinnych i prospołecznych.
- 3) Wzrost świadomości społecznej na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji pomocowych.
- 4) Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą domową.
- 5) Podniesienie kompetencji zawodowych wśród pracowników specjalizujących się w pomocy rodzinom.
- 6) Wzrost świadomości lokalnego społeczeństwa na temat zagrożeń dla rodziny, wynikających ze zjawiska przemocy.
- 7) Zaistnienie pozytywnych zmian w zachowaniach osób uwikłanych w przemoc domową.

7. Monitoring i ewaluacja programu.

Monitorowanie programu odbywać się będzie poprzez składanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach corocznego sprawozdania z realizacji programu, stanowiącego załącznik do sprawozdania z działalności Centrum.

Wskaźniki będą porównywane w kolejnych latach realizacji powiatowego programu, co pozwoli na ocenę poziomu osiągnięcia celów szczegółowych oraz celu głównego. Jednocześnie ocena ta pozwoli na ewentualną modyfikację zakładanych działań.

8. Źródło finansowania programu.

Źródłem finansowania powiatowego programu będą środki finansowe:

- 1) z budżetu powiatu proszowickiego,
- 2) z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- 3) z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- 4) z innych programów i grantów,
- 5) z budżetu Wojewody Małopolskiego.

9. WYKAZ TABEL

Tabela 1. Działania podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu proszowickiego w zakresie procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 2. Działania podjęte przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach w zakresie interwencji domowych oraz procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 3. Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Proszowicach dotyczących przemocy domowej.

Tabela 4. Przystępczość wśród nieletnich – dane Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach.

Tabela 5. Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty w związku z przemocą domową (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

Tabela 6. Środki karne i obowiązki probacyjne zastosowane wobec osób stosujących przemoc domową (mieszkańcy powiatu proszowickiego) – dane Sądu Rejonowego w Krakowie dla Krakowa – Nowej Huty

Tabela 7. Dane I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach rodzinnych Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty dotyczące rodzin będących pod nadzorem kuratorskim (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

Tabela 8. Dane II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty dotyczące osób będących pod dozorem i kontrolą kuratora (mieszkańcy powiatu proszowickiego)

Tabela 9. Udzielenie wsparcia w ramach specjalistycznego poradnictwa i interwencji kryzysowej w zakresie przemocy domowej.

Tabela 10. Uczestnictwo w programie korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

**PROGRAM PROFILAKTYCZNY
PROMUJĄCY I WDRAŻAJĄCY
PRAWIDŁOWE METODY
WYCHOWAWCZE W RODZINACH
ZGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ
NA LATA 2023 - 2026**

PROSZOWICE 2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. Wychowawcza rola rodziny – założenia teoretyczne	4
2. Style wychowawcze.....	5
3. Kryzys w rodzinie – rodzina dysfunkcyjna	6
4. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.....	7
5. Zakładane rezultaty programu.....	8
6. Monitoring i ewaluacja programu	8
7. Finansowanie programu	8
8. Wykaz tabel.....	8

WSTĘP

Rodzina jest pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym, który zaspokaja podstawowe potrzeby dziecka. Od urodzenia się dziecka poprzez kolejne okresy rozwojowe rodzina wypełnia różnorodne funkcje, jak również ponosi główną odpowiedzialność za zaspokojenie potrzeb dziecka, jego opiekę, wychowanie i rozwój. W okresie życia każdego młodego człowieka rodzina stanowi dominujące środowisko, w którym kształtuje się jego aktywność, cechy osobowości, zachowania oraz wartości i normy społeczne. Wpływ na formowanie się wskazanych powyżej elementów mają przede wszystkim więzi rodzinne, a jak zauważa W. Okoń „rodziców z dziećmi łączy więź rodzicielska która stanowi podstawę wychowania rodzinnego”. Ukształtowanie trwałej więzi rodzinnej, głównie osobowej, emocjonalnej między rodzicami i dzieckiem, a także rodzeństwem, innymi członkami rodziny odgrywa ogromną rolę w rozwoju i wychowaniu dziecka.

Program Profilaktyczny Promujący i Wdrażający Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową dla Powiatu Proszowickiego ma na celu promowanie prawidłowo funkcjonującej rodziny, która jest w stanie zapewnić optymalne warunki do rozwoju i wychowania dzieci. Program stanowi również ważny element w kreowaniu polityki społecznej i przeciwdziałaniu przemocy w naszej społeczności lokalnej.

1. Wychowawcza rola rodziny- założenia teoretyczne

Pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka jest środowisko rodzinne, w którym dziecko rozwija się psychicznie i fizycznie. To właśnie rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb społecznych swoich członków, a szczególnie dzieci. Dotyczy przede wszystkim potrzeby przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. Dziecko w rodzinie zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć, przyswaja rodzinne wzorce i zasady społecznego współżycia, a także utożsamia się ze środowiskiem i swoim najbliższym otoczeniem odnajdując w nim miejsce dla siebie. Czym tak właściwie jest rodzina? Jak ją zdefiniować w dzisiejszych czasach? I dlaczego ta definicja się zmienia?

Zgodnie z definicją Jana Szczepańskiego **rodzina** „to grupa złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim”. Prócz więzi biologicznych istotną kwestią są związki interpersonalne między członkami rodziny. Należą do nich między innymi czynniki tworzące związek emocjonalny: wspólne miejsce zamieszkania, majątek, nazwisko i kultura duchowa. Rola jaka jest postawiona przez rodziną w procesie wychowawczym dziecka oraz jej wpływ na kształtowanie osobowości jego sfery intelektualnej czy uczuciowej, zachowania się w otaczającym środowisku jest bardzo ważna.

Życie rodzinne składa się z funkcji:

- 1) **Socjalizacyjnej**- funkcja ta oddziałuje zarówno na dzieci, jak i na rodziców. Zakłada uczenie się zachowań, norm i wartości przyjętych w społeczeństwie, które zmieniają się wraz ze zmianą pokoleń.
- 2) **Miłości i bezpieczeństwa** – rodzina powinna zaspakajać podstawowe potrzeby człowieka, takie jak miłość czy poczucie bezpieczeństwa. Każdy z członków rodziny pragnie posiadać bliskie osoby. Rozwój emocjonalny w dzieciństwie ma ogromny wpływ na dorosłe życie człowieka.
- 3) **Kulturotwórcza**- rodzina wprowadza dziecko w świat kultury i sztuki, pozwala na znalezienie własnych zainteresowań i rozwianie ich. Powyższa funkcja wzmacnia relacje rodzinne.
- 4) **Wspomagająca rozwój osobowości** – osobowość człowieka kształtuje się całe życie poprzez doświadczenie, zdobytą wiedzę o sobie i otaczającym świecie. Każda osoba w rodzinie jest indywidualna, posiada różny charakter i temperament.
- 5) **Religijna**- odgrywa istotną rolę w rozwoju moralno- religijnym. Funkcja ta jest swoistym kodeksem moralnym.
- 6) **Ekonomiczna**- służy zaspakajaniu potrzeb materialnych, takich jak jedzenie, ubranie czy mieszkanie, itp. Wszyscy członkowie rodziny mają wkład w budżet domowy.
- 7) **Stratyfikacyjna**- obejmuje obowiązujące prawa i zwyczaje w społeczeństwie.
- 8) **Integracyjna**- rodzina, jako komórka społeczna powinna tworzyć wewnętrzną spójność. Funkcja ta służy nawiązaniu relacji międzyludzkich.
- 9) **Rekreacyjna**- rodzina jest swoistym azylem, miejscem odpoczynku i relaksu.
- 10) **Opiekuńcza**- chroni przed niebezpieczeństwami dnia codziennego. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapobiega popełnianiu błędów życiowych i daje punkt odniesienia, co jest dobre a co złe.

Sposób pełnienia przez rodzinę funkcji wychowawczych oraz wynikające stąd skutki oddziaływań na dziecko zależą w znacznej mierze od postaw ojca i matki w stosunku do dziecka. Za najbardziej rozpowszechnioną w psychologii definicję postawy przyjąć można definicję postawy jako tendencję do zachowania się w specyficzny sposób wobec jakiejś osoby, sytuacji czy problemu. Możemy więc wstępnie określić, że **postawa rodzicielska** - macierzyńska lub ojcowska- jest tendencją do zachowania się w pewien specyficzny sposób w stosunku do dziecka. W konsekwencji przyjętej postawy dziecko jest spostrzegane, oceniane i traktowane przez matkę czy ojca w ten specyficzny sposób jaki wnioskuje postawa. Przy czym najbardziej charakterystyczny dla danej postawy przyjmuje się ładunek uczuciowy. Większość badaczy postaw przyjmuje czynnik emocjonalny lub jego odpowiednik oceniający jako podstawę dla rozpoznania i ewentualnego pomiaru postawy. Postawa rodzicielska zawiera ładunek uczuciowy, który wyznacza działanie w stosunku do dziecka. I właśnie przez to działanie możemy poznać postawę rodzicielską.

Wielostronny wpływ postaw rodzicielskich doświadczonych w dzieciństwie na przyszłe życie dziecka jest zdaniem J. Rembrowskiego i M. Ziemskiej, niezaprzeczalny i udowodniony. Matki i ojcowie, poprzez swoje postawy rodzicielskie oddziałują na cechy osobowości dzieci, wpływają na ich samoocenę, odwagę i lękliwość, na intelekt i styl myślenia, plany życiowe czy wybór zawodu. Rodzice mają swój udział w kształtowaniu świata wartości dziecka. Czynnikiem silnie oddziałującym na dziecko w rodzinie jest właściwy dla niej klimat psychiczny. Dobry klimat psychiczny zespala rodzinę jako całość, sprzyja wzajemnemu zrozumieniu, ułatwia rozładowanie pojawiających się konfliktów, pozwala na tworzenie i doskonalenie systemu wychowania najbardziej korzystnego z punktu widzenia rozwoju osobowości dziecka i jego przygotowania do życia. Nie zawsze jednak klimat panujący w rodzinie jest pozytywny i właściwy.

Wychowawczy wpływ na dziecko wywiera nie tylko zaspokojenie jego podstawowych potrzeb, lecz przede wszystkim sposób odnoszenia się do dziecka, rodzaj stosunków łączących je z rodzicami i rodzeństwem oraz atmosfera panująca w domu rodzinnym.

Wszystkie powyższe elementy łącznie stanowią o stylu wychowania. Rodzice stosujący właściwe metody wychowawcze wobec dziecka, z chęcią otaczają go opieką, dostrzegają i zaspakajają jego potrzeby. Łatwo też nawiązują kontakty z dzieckiem.

2. Style wychowawcze

Poniższa tabela przedstawia style interakcji wychowawczych według Diany Baumrind.

Tabela 1. Style interakcji wychowawczych według Diany Baumrind

Styl wychowawczy	Charakterystyka rodziców	Cechy dzieci
Laissez – faire (Iseferyzm) Pobłażliwy	<ul style="list-style-type: none"> – Zapewnienie dużej swobody. – Akceptujący i gotowi do rozmowy. – Niemal żadnych oczekiwań i wymagań wobec dzieci. – Praktycznie nie występują kary za niewłaściwe zachowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie niedojrzałe. – Mała samokontrola, lękliwość i impulsywność. – Dzieci pełne pretensji do opiekunów.
Autorytarny	<ul style="list-style-type: none"> – Chłód emocjonalny. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dość niesamodzielne,

	<ul style="list-style-type: none"> - Żądanie pełnego posłuszeństwa i dostosowania się. - Brak wyjaśniania poleceń. - Kary za lekceważenie. - Stosowanie metody „Dzieci nie mają głosu”. 	<ul style="list-style-type: none"> zamknięte w sobie i niezadowolone. - Niewielka ciekawość i motywacja do osiągnięć. - Niskie poczucie własnej wartości. - Bardzo nieufne.
Autorytatywny	<ul style="list-style-type: none"> - Wywieranie wpływu na zachowanie dzieci za pomocą własnych reguł i standardów. - Wysoka ocena i dyscypliny i samodzielności. - Konsekwencja w stosowaniu środków wychowawczych. - Gotowość do przedyskutowania poleceń z dziećmi. - Pomimo jasnych oczekiwań istnieje emocjonalne ciepło. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pewne swoich możliwości w trakcie zmagania z nowymi zadaniami, wytrwałe. - Zdrowa samoocena. - Zadowolenie, gotowość do podjęcia ryzyka.
Zaniedbujący	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania dzieckiem i jego potrzebami czy aktywnością, - brak wzajemnej komunikacji, - niezwracanie uwagi na uczucia dziecka, jego opinie, - koncentracja na własnej osobie. 	<ul style="list-style-type: none"> - słaba samokontrola, - tendencje do unikania obowiązku szkolnego, wagarowanie, - zachowania ryzykowne, - rozrzutność, - brak koncentracji uwagi, - zmiany nastrojów i labilność emocjonalna.

3. Kryzys w rodzinie - rodzina dysfunkcyjna

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowawczym, gdyż jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. **Rodzina dysfunkcyjna** to w rozumieniu systemowym rodzina, która w sposób ciągły przejawia zaburzenia swojej struktury i funkcji. Źródłem dysfunkcji w rodzinie są dorośli, którzy założyli rodzinę – małżonkowie, rodzice. To właśnie oni podejmują decyzje o powołaniu rodziny, tworzą reguły, według których rodzina funkcjonuje, wnosząc swój światopogląd i styl bycia. Zaburzenie układu rodzinnego ma swój początek w osobach, które go inicjują.

Przyczyny dysfunkcji to m.in.:

- głęboka patologia
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków
- porzucenie
- uzależnienie
- długotrwałe bezrobocie
- długotrwała choroba
- zaniedbywanie dziecka
- krzywdzenie dziecka

Analiza czynników ryzyka pojawienia się zachowań przemocowych wobec dziecka obejmuje w głównej mierze określone cechy funkcjonowania rodziny, jak i cechy osobowościowe jej członków, zwłaszcza rodziców, ale również samego dziecka, które mogą sprzyjać jego złemu traktowaniu.

Czynnikami ryzyka przemocy domowej mogą być:

- izolacja społeczna
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno- ekonomicznego
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód czy ciężka choroba
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodziców
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka i jego umiejętności
- cechy dziecka i jego historia rozwoju np. upośledzenie fizyczne, umysłowe
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej
- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny (np. wielodzietność, rodzina niepełna, eurosieroctwo).

4. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.

Cel główny				
Promowanie i wdrażanie prawidłowych postaw wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą domową na terenie Powiatu Proszowickiego. Cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe.				
Cele szczegółowe programu	Zadania programu	Realizatorzy/ Partnerzy programu	Termin realizacji programu	Wskaźniki programu
Edukacja rodziców w zakresie stosowania właściwych metod wychowawczych, udzielanie wsparcia i pomocy w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach.	Organizowanie konferencji/ kampanii społecznych/ wykładów/spotkań/ warsztatów mających na celu poszerzenie wiedzy w zakresie właściwych metod wychowawczych.	- PCPR - Szkoły, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - Komenda Powiatowa Policji, - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Kuratorzy Sądowi.	Zadania o charakterze ciągłym.	Liczba spotkań/ konferencji. Co najmniej 2 wydarzenia/ cykle spotkań w latach 2023 - 2026
Propagowanie w społeczności lokalnej pozytywnych postaw rodzicielskich i metod	Umieszczanie informacji/ artykułów na stronie internetowej.	- PCPR, - Starostwo Powiatowe, - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Szkoły, - Poradnia Psychologiczno-	Zadania o charakterze ciągłym	Liczba opublikowanych informacji/ artykułów. Co najmniej 3 informacje/ artykuły w latach

wychowawczych, kształtowania umiejętności komunikowania się okazywania uczuć, emocji, kształtowanie szacunku dla wartości i tradycji rodzinnych.		Pedagogiczna, - Komenda Powiatowa Policji, – inne instytucje pomocowe, - Parafie.	2023 - 2026
	Opracowanie materiałów o treści profilaktycznej.		Ilość wydanych materiałów profilaktycznych. Co najmniej 1 raz w roku w latach 2023 – 2026.
	Współpraca z lokalnymi mediami w celu promowania działań zapobiegających występowaniu przemocy.		Liczba opublikowanych artykułów/ wywiadów/ informacji w lokalnych mediach. Co najmniej 1 raz w roku w latach 2023 – 2026.

5. Zakładane rezultaty programu.

- 1) Wzrost wiedzy na temat właściwych metod wychowawczych.
- 2) Nabycie umiejętności prawidłowego komunikowania się oraz okazywania uczuć i emocji.
- 3) Podniesienie poziomu świadomości wśród lokalnej społeczności istoty wartości i tradycji rodzinnych.
- 4) Wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi.

6. Monitoring i ewaluacja programu.

Monitoring i ewaluacja programu dokonywane będzie raz w roku w formie sprawozdania. Sprawozdanie przedstawione będzie Zarządowi Powiatu Proszowickiego oraz Radzie Powiatu Proszowickiego. Wskaźniki będą porównywane w kolejnych latach realizacji powiatowego programu, co pozwoli na ocenę poziomu osiągnięcia celów szczegółowych oraz celu głównego. Jednocześnie ocena ta pozwoli na ewentualną modyfikację zakładanych działań.

7. Źródło finansowania programu.

Źródłem finansowania powiatowego programu będą środki finansowe:

- 1) z budżetu powiatu proszowickiego,
- 2) z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- 3) z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- 4) z innych programów i grantów.

8. WYKAZ TABEL

Tabela 1. Style interakcji wychowawczych według Diany Baumrind

**PROGRAM KOREKCYJNO –
EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
DOMOWĄ
NA LATA 2023 - 2026**

PROSZOWICE 2023

SPIS TREŚCI

1. Założenia programowe.....	3
1.1 Adresaci programu	3
1.2 Warunki uczestnictwa w programie	4
1.3 Realizatorzy Programu.....	5
1.4 Miejsce realizacji programu.....	5
1.5 Założenia merytoryczne programu	5
1.6 Zakładane rezultaty realizacji programu.....	7
2. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu	8
3. Monitoring i ewaluacja.....	8
4. Źródło finansowania programu.....	9

1. Założenia programowe

Podstawą programu jest założenie, iż:

- 1) przemoc wobec najbliższych jest zachowaniem wyuczonym i kształtowanym społecznie,
- 2) poddając osobę stosującą przemoc domową odpowiednim oddziaływaniom psycho – edukacyjnym można doprowadzić do redukcji jego zachowań agresywnych,
- 3) stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony doznającej przemocy,
- 4) stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową wynika z ustawowych zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- 1) z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),
- 2) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r. poz. 1163),
- 3) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1164).

Rozporządzenie w sprawie programów korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową określa również kwalifikacje osób prowadzących program i wzory zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa i o ukończeniu programu.

1.1 Adresaci programu

Adresatami programu są osoby dorosłe przebywające na terenie Powiatu Proszowickiego, które identyfikują się z problemami przemocy, wykazują odpowiednią motywację do zmian, a przede wszystkim:

- 1) osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je jednocześnie do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym,
- 2) osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii uzależnienia od alkoholu lub narkotyków (oddziaływania korekcyjno – edukacyjne mogą w tym przypadku stanowić uzupełnienie podstawowej terapii),
- 3) osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłaszają się do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym, np. kierowani przez Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Sąd, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- 4) osoby zgłaszające gotowość w jego uczestnictwie niezależnie od działań instytucji pomocowych na terenie powiatu.

Uczestnictwa w programie odmawia się:

- 1) osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi,
- 2) osobom z chorobą psychiczną,
- 3) osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły terapię,
- 4) nałogowym hazardzistą.

1.2 Warunki uczestnictwa w programie:

- 1) uczestnicy Programu muszą być zdrowi psychicznie oraz zachowywać abstynencję od alkoholu lub innych środków odurzających,
- 2) osoby stosujące przemoc domową, wobec których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień,
- 3) kandydaci do udziału w programie przyznają się do stosowania przemocy domowej,
- 4) przyjęcie do udziału w programie potwierdzone jest zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach,
- 5) każdy uczestnik zobowiązany jest do podpisywania listy obecności na zajęciach,
- 6) zakwalifikowanie do grupy zostanie poprzedzone rekrutacją uczestników poprzez:
 - a) rozsyłanie informacji do instytucji współpracujących,
 - b) bieżącą współpracę z Ośrodkami Pomocy Społecznej,
 - c) umieszczanie informacji na stronach internetowych, ulotkach.
- 7) Osobom skierowanym do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie.

8) Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z otrzymanym zobowiązaniem przez inne podmioty stosuje się powiadomienia tych organów o:

- przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
- każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
- zakończenia uczestnictwa w programie.

9) Wszelkie działania podejmowane w ramach realizacji programu mogą być dokumentowane przez:

- harmonogram spotkań oraz ich tematykę,
- korespondencję z urzędami i uczestnikami,
- ankiety,
- indywidualne karty klienta,
- kontrakty z uczestnikami,
- listy obecności,
- notatki,
- wyrażenie zgody przez uczestnika na kontakt z osobami bliskimi i podmiotami kierującymi do uczestnictwa w programie,
- inne dokumenty potwierdzające prowadzenie działań w ramach programu.

1.3 Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach. Zajęcia prowadzone będą przez osoby spełniające kwalifikacje zgodnie z § 6 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r. poz. 1163).

1.4 Miejsce realizacji programu

Program będzie realizowany w budynku Gminy i Miasta Proszowice, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach, ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice, w godzinach popołudniowych.

1.5 Założenia merytoryczne programu:

- 1) program realizowany będzie w cyklu rocznym.
- 2) program będzie składał się z dwóch etapów:
 - a) spotkania indywidualne każdym uczestnikiem programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne,

- b) spotkania grupowe, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych (wykłady oraz warsztaty).
- 3) ilość spotkań indywidualnych jest uzależniona od specyficznych potrzeb uczestnika i ma na celu:
- a) wstępne rozpoznanie i pogłębioną diagnozę sytuacji psychologicznej kandydata,
 - b) zapoznanie uczestnika z programem i jego założeniami,
 - c) zakwalifikowanie do udziału w programie,
 - d) zawarcie z uczestnikiem kontraktu na aktywny udział w programie.
- 4) sesje grupowe, w ramach których prowadzona jest praca korekcyjno – edukacyjna z osobami stosującymi przemoc domową będą realizowane w oparciu o elementy:
- a) edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
 - b) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
 - c) stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
 - d) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.
- 5) sesje grupowe obejmować będą tematy:
- a) społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej,
 - b) problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - c) planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - d) alkohol i patologia życia rodzinnego,
 - e) komunikacja interpersonalna,
 - f) promocja pozytywnych standardów i wartości,
 - g) przemoc seksualna,
 - h) dzieci, przemoc i wychowanie,
 - i) tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
- 6) szczegółowy harmonogram spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące program.
- 7) łączny czas jednej edycji programu będzie obejmował nie mniej niż 60 godzin zajęć.

- 8) jedna edycja programu obejmować będzie pracę z grupą liczącą nie mniej niż 5 osób oraz nie więcej niż 10 osób.
- 9) zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu przez trzy do czterech godzin.
- 10) udział uczestników w programie jest bezpłatny.
- 11) osoba ukończy program jeżeli weźmie udział w min. 75 % spotkań.
- 12) Po ukończeniu programu uczestnik otrzyma stosowne zaświadczenie.
- 13) Po ukończeniu programu możliwe jest uczestnictwo w programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową w celu utrzymania i/lub pogłębienia wyuczonych pozytywnych zmian nabytych podczas programu korekcyjno – edukacyjnego lub uczestnictwo w kolejnych edycjach programu.
- 14) Program realizowany jest również zgodnie z ramowymi programami oraz rekomendacjami/wytycznymi dotyczącymi realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową opracowanymi przez Samorząd Województwa Małopolskiego i Wojewodę Małopolskiego. Ukazanie się ww. opracowań nie wymaga aktualizacji treści niniejszego programu.

1.6 Zakładane rezultaty realizacji programu.

1. uznania przez sprawców faktu stosowania przemocy,
2. uświadomienie osób stosujących przemoc czym jest przemoc,
3. powstrzymanie się przez te osoby od aktów przemocy,
4. uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
5. nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych,
6. zdobycia wiedzy w zakresie wychowywania dzieci bez przemocy,
7. zmiany w postawach i zachowaniu osób stosujących przemoc,
8. zmiany zachowań agresywnych na asertywne,
9. nabycia konstruktywnego wyrażania uczuć,
10. nabycia umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresujących,
11. zwiększenia odpowiedzialności za swoje czyny.

2. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.

Cel główny				
Pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w spotkaniach programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową				
Cele szczegółowe programu	Zadania programu	Realizatorzy/ Partnerzy programu	Termin realizacji programu	Wskaźniki programu
Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.	Promowanie programu poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych w szczególności wśród instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	Realizator - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach Partnerzy: - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - Sąd Rejonowy Kraków – Nowa Huta	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb.	Liczba rozdysponowanych materiałów
	Prowadzenie spotkań/zajęć/warsztatów grupowych lub indywidualnych z osobami stosującymi przemoc domową.			1. Liczba zorganizowanych edycji programu. 2. Liczba odbytych godzin i/lub spotkań w programie. 3. Liczba osób, które rozpoczęły udział w programie, 4. Liczba osób, które ukończyły program

3. Monitoring i ewaluacja

Monitoring oddziaływań korekcyjnych prowadzony będzie w trakcie trwania edycji oraz po jej zakończeniu. Ponadto na ostatnim spotkaniu dokonywane będzie podsumowanie uczestnictwa w programie i wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Monitoring będzie odbywał się do 3 lat po zakończeniu edycji, co pół roku, poprzez przeprowadzenie rozmów/wypełnienie kart ewaluacyjnych z uczestnikami lub ich rodzinami bądź innymi osobami, np. pracownikami instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Coroczne sprawozdanie z realizacji programu przedstawione będzie Zarządowi Powiatu Proszowickiego oraz Radzie Powiatu Proszowickiego. Ponadto będą wykonywane wszelkie sprawozdania publikowane przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie dotyczące realizacji ww. programu.

Program będzie realizowany zgodnie z rekomendacjami dotyczącymi realizacji programu

korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc opracowanymi przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Zmiany ww. rekomendacji nie wymagają aktualizacji treści niniejszego programu.

4. Źródło finansowania programu.

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Zatem na realizację programu otrzymywane będą dotacje celowe z budżetu państwa. Dodatkowo przeznaczone zostaną środki własne Powiatu Proszowickiego.

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2023 - 2026

PROSZOWICE 2023

SPIS TREŚCI

1. Założenia programowe	3
1.2 Adresaci programu	4
1.3 Warunki uczestnictwa w programie	4
1.4 Realizatorzy Programu	5
1.5 Miejsce realizacji programu	5
1.6 Założenia merytoryczne programu.....	5
1.7 Zakładane rezultaty programu	6
2. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.....	7
3. Monitoring i ewaluacja.....	7
4. Źródło finansowania progrmu.....	8

1. Założenia programowe

Celem programu jest poprawa jakości życia rodzin dotkniętych przemocą, poprzez rozwijanie i utrwalanie kompetencji osób stosujących przemoc domową w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy.

W zależności od dokonanej diagnozy sytuacji rodzinnej i klinicznej uczestników, szczegółowe cele mogą dotyczyć:

- 1) zdobycia lub poszerzenia przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- 2) utrwalenia wyuczonych pozytywnych zmian u osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
- 3) kształtowania umiejętności psychospołecznych (asertywności, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, itp.),
- 4) rozwijanie zdolności samoakceptacji,
- 5) poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- 6) umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych, partnerskich.

Realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową wynika z ustawowych zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- 1) art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.),
- 2) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1166),
- 3) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1164).

Rozporządzenie w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te

programy określają również kwalifikacje osób prowadzących program i wzory zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa i o ukończeniu programu.

1.2 Adresaci programu

- 1) osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
- 2) osoby, które aktualnie biorą udział w programie korekcyjno – edukacyjnym (cykl jest w końcowej fazie realizacji oraz prowadzone są działania rekrutacyjne do programu psychologiczno-terapeutycznego) i z diagnozy dokonanej przez realizatora programu korekcyjno – edukacyjnego wynika wskazanie, a ze strony uczestnika gotowość do dalszej, pogłębionej pracy,
- 3) osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno – edukacyjnym, ale prezentują dużą świadomość i motywację do pracy nad korekcją/rozwojem własnego funkcjonowania w relacjach rodzinnych, np. w wyniku innych kontaktów ze specjalistami (terapeutami, psychoterapeutami, i innymi),
- 4) pary małżeńskie/partnerskie, których relacja miała charakter przemocowy, a które wykazują pozytywną motywację do pracy nad korekcją/rozwojem relacji rodzinnych.

1.3 Warunki uczestnictwa w programie

- 1) uczestnicy Programu muszą być zdrowi psychicznie oraz zachowywać abstynencję od alkoholu lub innych środków odurzających,
- 2) osoby stosujące przemoc domową, wobec których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień,
- 3) kandydaci do udziału w programie przyznają się do stosowania przemocy domowej,
- 4) przyjęcie do udziału w programie potwierdzone jest zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach,
- 5) każdy uczestnik zobowiązany jest do podpisywania listy obecności na zajęciach,
- 6) zakwalifikowanie do grupy zostanie poprzedzone rekrutacją uczestników:
 - a) rozsyłanie informacji do instytucji współpracujących,
 - b) bieżącą współpracą z OPS,
 - c) umieszczaniem informacji na stronach internetowych, ulotkach.
 - d) rozmowy motywujące z osobami, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny.

7) Osobom skierowanym do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie.

1.4 Realizatorzy Programu

Program prowadzony jest przez osoby spełniające kwalifikacje zgodnie z § 5 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1166).

1.5 Miejsce realizacji programu

Program będzie realizowany w budynku Gminy i Miasta Proszowice, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach, ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice, w godzinach popołudniowych.

1.6 Założenia merytoryczne programu

- 1) program realizowany będzie w cyklu rocznym,
- 2) rodzaj spotkań: spotkania indywidualne, małżeńskie/partnerskie/rodzinne, grupowe,
- 3) Realizacja programu przebiegać będzie w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie w zależności od:
 - a) zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników,
 - b) poziomu samoświadomości i motywacji uczestników i ich małżonków(-ek), partnerów(-ek), członków rodziny – do pracy korekcyjnej.
- 4) W trakcie cyklu programowego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie.
- 5) Charakter spotkań i bloki tematyczne w programie:
 - a) spotkania diagnostyczne – rozeznanie potrzeb, trudności w relacji i wzajemnych oczekiwań partnerów/małżonków, dotyczących programu oraz przyszłego życia rodziny,
 - b) spotkania edukacyjne – przekaz i praca warsztatowa w obrębie treści założonych w programie i wynikających z diagnozy sytuacji uczestników,
 - c) spotkania korekcyjne – analiza mechanizmów i czynników wpływających na stan relacji, budowanie pozytywnych aspektów wpływu na relację, ćwiczenie

komunikacji w relacji, rola informacji zwrotnych, w tym od osoby(-ób) prowadzącej(-ych), tworzenie strategii rozwoju relacji po zakończeniu programu - kontynuacji w kontakcie z innymi specjalistami.

- 6) szczegółowy harmonogram spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące program, obejmujący m.in. tematykę:
 - a) integracja, budowanie bezpieczeństwa w grupie (w przypadku realizacji programu w formie pracy grupowej),
 - b) edukacja w zakresie podstawowym dot. zjawiska przemocy domowej (szczególnie dla osób, które nie uczestniczyły w zajęciach programu kor-ed),
 - c) komunikacja w relacji – style komunikacji: agresywny, uległy, asertywny,
 - d) rozwijanie i utrwalanie metody komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy,
 - e) rola emocji w relacji, umiejętność wyrażania emocji bez agresji,
 - f) poznawanie siebie w relacjach: diagnozowanie osobistych uwarunkowań, blokad, zasobów mających wpływ na funkcjonowanie w relacjach,
 - g) analiza swoistych dla danego związku czynników zagrożenia i czynników wzmacniających pozytywny rozwój relacji,wyznaczanie kierunków rozwoju relacji związku (rodziny) – strategia własnych działań uczestników programu i wspomaganie się specjalistami.
- 7) Liczba godzin – minimum 10 godzin dla 1 rodziny/pary. Faktyczna liczba godzin wynika z diagnozy potrzeb i motywacji osób - uczestników programu, zależna jest jednak od możliwości finansowych.
- 8) zajęcia odbywać się będą średnio raz w tygodniu.
- 9) udział uczestników w programie jest bezpłatny.
- 10) Osoba ukończy program jeżeli weźmie udział w min. 75 % spotkań.
- 11) Po ukończeniu programu uczestnik otrzymuje stosowne zaświadczenie.
- 12) Program realizowany jest również zgodnie z ramowymi programami oraz rekomendacjami/wytycznymi dotyczącymi realizacji programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową opracowanymi przez Samorząd Województwa Małopolskiego i Wojewodę Małopolskiego. Ukazanie się ww. opracowań nie wymaga aktualizacji treści niniejszego programu.

1.7 Zakładane rezultaty programu

Założenia programu mają na celu przyczynienie się do:

- 1) zbudowania poczucia bezpieczeństwa,

- 2) nabycia umiejętności właściwej komunikacji,
- 3) zdobycia wiedzy w obszarze negatywnego zjawiska przemocy domowej,
- 4) nauczenia się właściwego wyrażania emocji bez użycia agresji,
- 5) poznania siebie w kontaktach interpersonalnych w kontekście osobistych zasobów i blokad,
- 6) nabycia umiejętności budowania nowych, pozytywnych relacji w związku małżeńskim, partnerskim i rodzinie,
- 7) określenia własnych pomysłów na odnajdywanie się w relacjach w związku małżeńskim, partnerskim i rodzinie,
- 8) dokonania zmiany obrazu siebie poprzez pracę nad sobą.

2. Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu.

Cel główny				
Rozwijanie oraz utrwalanie u sprawców przemocy domowej kompetencji w zakresie komunikacji z rodziną bez stosowania przemocy poprzez oddziaływanie psychologiczno – terapeutyczne.				
Cele szczegółowe programu	Zadania programu	Realizatorzy/ Partnerzy programu	Termin realizacji programu	Wskaźniki programu
Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez: - nabycie oraz rozwój wiedzy uczestników, mającej na celu powstrzymanie się od zachowań przemocowych, - utrwalenie zachowań wyuczonych w ramach spotkań programu korekcyjno – edukacyjnego, - rozwój zachowań prospołecznych, - rozwój umiejętności samokontroli emocji, - poprawę relacji z najbliższymi oraz umiejętności budowania relacji rodzinnych.	Promowanie programu poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych w szczególności wśród instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	Realizator - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach Partnerzy: - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Komenda Powiatowa Policji, - Sąd Rejonowy Kraków – Nowa Huta	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb.	Liczba rozdysponowanych materiałów
	Prowadzenie spotkań/zajęć/warsztatów: - grupowych i/lub, - indywidualnych i/lub , - małżeńskich/partnerskich/ - rodzinnych w obszarze psychologiczno – terapeutycznym.			

3. Monitoring i ewaluacja

Na ostatnim spotkaniu dokonywane będzie podsumowanie uczestnictwa w programie i wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Ocena skuteczności programu będzie również po zakończeniu programu poprzez przeprowadzenie rozmów z uczestnikami lub ich rodzinami bądź innymi osobami, np. pracownikami instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Coroczne sprawozdanie z realizacji programu przedstawione będzie Zarządowi Powiatu Proszowickiego oraz Radzie Powiatu Proszowickiego. Ponadto będą wykonywane wszelkie sprawozdania publikowane przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie dotyczące realizacji ww. programu. Program będzie realizowany zgodnie z rekomendacjami dotyczącymi realizacji programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc opracowanymi przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Zmiany ww. rekomendacji nie wymagają aktualizacji treści niniejszego programu.

4. Źródło finansowania programu

Zakłada się finansowanie programu ze środków otrzymanych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, środków własnych Powiatu Proszowickiego oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

UZASADNIENIE

W związku ze zmianą ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (zmiana: Dz. U. z 2023r. poz. 535) zachodzi konieczność podjęcia przedmiotowej uchwały.

Wśród kluczowych zmian ustawy w zakresie realizowanym przez powiat, należy wskazać w szczególności:

1) zmianę nomenklatury, a mianowicie dotychczas stosowaną definicję „**przemocy w rodzinie**” zastąpiono „**przemocą domową**”. W uzasadnieniu do zmiany ustawy wskazano, iż obowiązująca nazwa ustawy stygmatyzuje rodzinę i wskazuje, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy, w sytuacji, gdy zachowania przemocowe mogą występować również między byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną czy osobami żyjącymi w związkach nieformalnych,

2) rozszerzono zakres pojęciowy przemocy o czwartą jej formę, tj. przemoc ekonomiczną. Ponadto wprowadzono opis przemocy jako zachowania, które mogą wzbudzić w osobie doznającej przemocy poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej,

3) zastąpiono definicję „członka rodziny” poprzez wprowadzenie definicji „osoby doznającej przemocy domowej”,

4) wprowadzono definicję „świadka przemocy domowej” gdzie wskazano, że jest to zarówno osoba, która słyszała o działaniach przemocowych w danym środowisku domowym, jak i była naocznym uczestnikiem zdarzenia,

5) doprecyzowano przepisy w zakresie kwalifikacji osób kierujących specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.